

BRANDKÅRSTIDSKRIFT

Nr 8
December

Organ för Svenska Brandkårens Riksförbund.
Redaktion: Nybrog. 50, Stockholm 5. Tel. Ö. 6308. Postg. 4870.
Redaktör och utgivare: Kapten Erik Gillner.

1930
12 årgången

Samarbetet mellan städernas yrkesbrandkärer och brandkåren på landsbygden.

Den hastiga utveckling, som i våra dagar äger rum på livets alla områden, gör det nödvändigt för en var, som vill följa med sin tid att allt jämt söka förvärva ökade kunskaper och färdigheter inom det yrke eller den verksamhet han valt. Mer än någonsin gäller nu den satsen, att »stillestånd är tillbakagång». Icke minst kan detta tillämpas inom brandskyddets område.

De båda sammanslutningarna Svenska Brandkårens Riksförbund och Svenska Brandskyddsföreningen hava i hög grad bidragit att sprida erforderliga fackkunskaper bland brandskyddets män. Den värdefulla brandskydds-litteratur, som numera finnes att tillgå, gör det möjligt för en var att närmare studera de frågor, varav han är intresserad. De brandkärer, som äro anslutna till Svenska Brandkårens Riksförbund, erhålla dessutom genom länsförbundens brandkonsu-

lenter praktiska råd och anvisningar i allt vad som hör till brandskyddet.

Det finnes emellertid ett annat sätt att öka sitt vetande på detta område, nämligen genom besök vid främmande brandkärer. Särskilt torde det vara av värde för landsbygdens brandchefer och brandmän att avlägga besök hos närmaste yrkesbrandkår. Säkerligen finnes det där en hel del att lära angående organisation, materiellens förvaring och vård m. m. Där kan den intresserade få tillfälle att praktiskt studera nyttillkommen materiel, varom han kanske förut läst i facklitteraturen. Dessutom kan det vara både nyttigt och nöjsamt att åse yrkesbrandkårens övningar.

Måhända gör någon den invändningen, att dylika besök på brandstationerna skulle vålla yrkesbrandkåren alltför mycket besvär och störa det dagliga arbetet på statio-

nen. Detta tror jag dock icke är fallet. Överallt, där brandskyddets män träffa samman, gör sig en känsla av samhörighet gällande. Vid besök på brandstationer blir man alltid mottagen på det mest förekommande sätt och detta gäller icke endast inom landet utan i lika hög grad vid utländska brandstationer. Denna samhörighetskänsla är för oss brandskyddsmän en värdefull tillgång, som underlättar vårt arbete och gör det lättare att följa brandväsendets utveckling på olika områden. Den brandchef, som anser att hans brandstation bör vara en för utomstående sluten borg, torde tillhöra en förgången tid.

Givet är att den, som önskar avlägga ett besök å en brandstation i förväg bör göra sig underrättad om vilken tidpunkt som är lämplig så att yrkesbrandkårens personal icke i onödan besväras.

Den personliga kontakt, som på så sätt knytes mellan brandkåren på landsbygden och närmaste yrkesbrandkår kan vara av stort värde, då den senare kallas till släckningshjälp på landsbygden. Vid dylika tillfällen är det för den utryckande yrkesbrandmannen av betydelse att vid framkomsten till brandplatsen omedelbart kunna vända sig till personal ur den brandkår, med vilken han skall samarbeta.

Då begäran om släckningshjälp inkommer till yrkesbrandkår, sker utrykning i regel med endast ett brandfordon, bemannat med befälhavare och 4—6 man. Att i dylika fall utrycka med större styrka är i regel icke möjligt för att icke under bortvaron blottställa det egna samhället. Dessutom är det nödvändigt att hålla nere de kostnader, som utryckningen medför.

Den utryckande styrkan mottages vid brandplatsen ofta med mycket stora förväntningar av samhällets invånare. Man räknar med att en yrkesbrandkår skall kunna släcka,

huru ogynnsamma förhållandena än äro. Sålunda beräknar man icke, att en övertänd byggnad av trä merendels icke går att rädda, varjämte man ofta förbiser, att vatten erfordras för brandsläckning. Det har hänt att befälhavaren för den utryckande brandstyrkan vid förfrågan, var vatten kunde erhållas fått till svar, att vatten borde hava medförts på brandvagnen.

Under den nu förflutna varma försommaren kallades en yrkesbrandkår till ett villasamhälle i stadens närhet. Vid framkomsten befann sig en tvåvånings trävilla i full brand. Brunnarna voro uttorrkadé och det fanns praktiskt taget icke en droppe vatten för eldsläckning, varför den tillkallade brandstyrkan stod maktlös. En av de närvarande åskådarna uttryckte då sin förvåning över att brandkåren icke vore bättre utrustad. Den borde enligt hans mening hava medfört kemiska släckningsapparater av den beskaffenhet, att man med dem skulle kunna släcka den brinnande tvåvåningsbyggnaden.

Det vore mycket önskvärt, om brandkåren på landsbygden efter hand kunde bibringa det egna samhällets inbyggare någon uppfattning om brandkårens arbetsmetoder och vad som fordras för att brandsläckning skall kunna komma till stånd. Yrkesbrandkåren skulle då mindre ofta än vad nu är fallet kallas att biträda vid släckning av redan övertända, räddningslöst förlorade träbyggnader, där närliggande byggnader icke äro hotade, och man skulle mera allmänt inse, att även den bäst utbildade och utrustade brandkår står maktlös, om vatten saknas för eldsläckning.

Såsom förut framhållits är den till släckningshjälp utryckande brandstyrkan i regel till antalet ringa. Den är först och främst avsedd att betjäna motorsprutan, men kan därutöver endast lämna förhandsmän vid brandplatsen. All övrig verk-

samhet dörstüdes måste utföras av den lokala brandkåren. Om denna redan från början har klart för sig att så är förhållandet, underlättas släcknings- och räddningsarbetet i hög grad.

Vid yrkesbrandkårens ankomst torde erforderlig räddning av människoliv redan vara verkställd. Ofta har däremot räddning av husdjuren icke medhunnits. Under ledning av brandchefen på platsen bör detta utföras i första hand med tillhjälp av djurens vårdare. Räddning av lösöre är däremot i regel en andrahandsuppgift, som icke får fördröja eller försvåra eldsläckningen. Ledningen av detta arbete åligger även främst brandkåren på platsen. De fåtaliga yrkesbrandmännen böra därigenom helt kunna inrikta sin verksamhet på eldens begränsning och släckning.

Här gäller det för den lokala brandkåren och yrkesbrandkåren att arbeta sida vid sida. Är brandordning fastställd för samhället i fråga, är det brandchefen dörstüdes som för befälet, om han icke föredrager att lämna ledningen åt det i brandsläckning mera erfarna befälet från yrkesbrandkåren.

Denna bör vid framkomsten till brandplatsen av brandchefen dörstüdes erhålla meddelande om var motorsprutan bör placeras, vägen till vattentaget, i vilken riktning slangen skall dragas samt vilken eller vilka byggnader, som i första hand skola räddas. På så sätt kan en högst värdefull tidsvinst göras vid motorsprutans insättande. Vidare böra brandmännen på platsen biträda vid slangutläggning, resning av stegar m. m.

Ofta finner man den uppfattningen göra sig gällande, att på brandplatsen befintliga handkraftsprutor icke längre behöva komma till användning, sedan motorspruta satts i verksamhet. Detta är emellertid felaktigt. På grund av stort avstånd till vattentaget eller vid be-

gränsad vattentillgång, är det nämligen ofta icke möjligt att från motorspruta erhålla mer än en gränsad slangledning. För att skydda hotade byggnader kan det då vara av stor betydelse att befintliga handkraftsprutor användas, varigenom även brunnar med mindre vattentillgång kunna tagas i bruk. Det gäller ofta att till varje pris skaffa vatten för att därigenom förhindra torrdestilering och därefter följande antändning av hotade träbyggnader. Man ordnar då vattenlangningskedjor samt vattenhämtning i t. ex. tunnor eller mjölkflaskor medelst bilar. I senare fallet är avståndet till vattentaget av mindre betydelse, om ett flertal bilar insätts.

Under pågående eldsläckning händer det ofta, att en motorspruta måste flyttas till ett mera givande vattentag. Därunder kan ifrågakomma, att även de utlagda slangarna måste flyttas, vilket tager tid. Härunder gäller det att hålla elden nere med alla tillgängliga medel. Det har hänt att till hands varande kemiska släckningsapparater därvid kommit till god användning, varigenom elden hindrats att taga fart, till dess motorsprutan från ett nytt vattentag ånyo kunnat ingripa.

Det ligger i sakens natur att samhällets egen brandkår — den allmänna brandkåren inräknad — har mycket betydelsefulla uppgifter att fylla beträffande ovan berörda förhållanden. Ett dylikt samarbete på brandplatsen är ett villkor för att släckningsarbetet skall kunna giva bästa möjliga resultat.

Så snart elden är begränsad och ingen risk vidare föreligger för dess spridning, bör den brandstyrka, som lämnat släckningshjälp, återvända, dels med hänsyn till det egna samhället, dels för att nedbringa kostnaderna.

Värdet av den släckningshjälp, som yrkesbrandkåreerna lämna, skulle för visso i många fall bliva avsevärt större, om samtliga chefer för

landsbygdens brandkärer från början hade klart för sig, vilka uppgifter, som vid dylika tillfällen tillkomma den ena brandkären och den andra. Det skulle nog icke skada, om man någon gång, vid brandkärernas övningar förutsatte, att släckningshjälp vore att vänta, varvid den från annat håll tillkallade brandstyrkan kunde markeras med en person- eller lastbil. Man finge då tillfälle att lämna orientering, giva order samt fördela till

förfogande stående personal och materiel. Framför allt vore en dylik övning till nytta för brandkårsbefälet.

Vad här ovan anförts beträffande samarbete mellan yrkesbrandkår och brandkår på landsbygden gäller givetvis även i viss mån, då kärer av sistnämnda slag träffa samman, vare sig detta sker på brandplatsen eller under mera lugna förhållanden.

H. Forssman.

Oljebränder i elektriska anläggningar.

(Ur »Meddelande från Industriidkarnas i Finland ömsesidiga Brandstodsförening».)

Eldsvådor på grund av explosion av oljeströmbrytare och oljekylta transformatorer äro dess bättre icke alltför allmänna, men förekomma dock då och då. Härvid uppkomma skador kunna emellertid bli rätt betydande och samtidigt utöver den materiella förstörelsen också medföra förlust av människoliv, varför saken förtjänar att särskilt uppmärksammas. Detta desto mera, som antalet dylika skadefall på senaste tid synes ha tilltagit i anledning av att gamla, svagt dimensionerade kraftcentraler anslutits till fjärrkraftöverföringsnät med stora kortslutningseffekter.

Om kortslutning uppstår i en allt för knapp eller svagt dimensionerad anläggning, kan oljeströmbrytaren icke utlösa kortslutningseffekten, utan uppvärms oljan genom den i strömbrytaren härvid uppkomna ljusbågen till den grad, att apparaten exploderar. Även vid oljekylta transformatorer föreligger samma fara, emedan oljan lätt kan uppvärmas för starkt till följd av kortslutning, överslag eller dylikt. Genom att använda olika slags säkerhetsapparater kan anläggningen naturligtvis i en viss mån skyddas mot dessa skador, men bör det oaktat största uppmärksamhet ägnas

möjligheten att kunna leda bort oljan för det fall, att densamma skulle antändas.

Vanligtvis äro oljeströmbrytare och transformatorcellerna så byggda, att golvet utformats till en trätt, från vars mitt ett rör leder till någon oljesamlingsgrop. Oftast har härvid dock den omständigheten icke alls beaktats, att den brinnande oljan kan spridas vidare och eventuellt förorsaka eldsvåda på annat ställe.

För att utröna, huru oljan i fall av antändning bäst kan avledas och släckas, har man i Tyskland utfört systematiska försök med olika anordningar, och härvid kommit till tvenne praktiska lösningar, som närmare framgå av fig. 1 och 2.

I det förra fallet (fig. 1) ledes den brinnande oljan icke direkt till oljegropen, utan böjes röret så, att ett s. k. oljelås uppstår, i vilket oljan slocknar.

I det senare fallet (fig. 2) rinner oljan genom ett lager grus och avkyles härvid så mycket, att elden slocknar. Medels försöken har man samtidigt konstaterat, att den lämpligaste höjden för grusskiktet är 200 mm. vid en korngrovlek av 10—25 mm. och att för varje oljekilogram erfordras en grusyta av

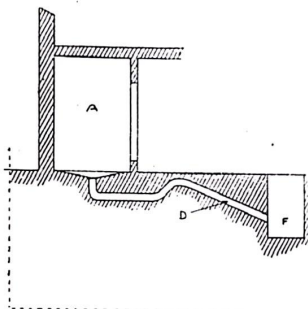

Fig. 1

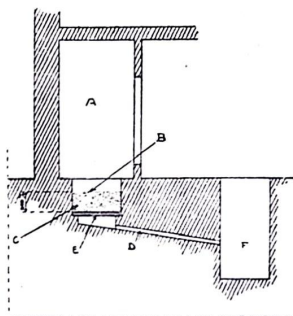

Fig. 2

A. Transformator- eller oljebrytarcell. B. Grusyta. C. Grusskikt. D. Oljearloppsrör.
E. Rost av plattjärn. F. Oljegröp.

25 cm². Ifall en tillräckligt stor yta icke kan erhållas, bör grushöjden ökas.

Önskvärt vore, att de här ovan beskrivna skyddsanordningarna, synnerligen väl egnade som de ju äro att öka brandsäkerheten och förminska omfånget av eventuella oljebänder, i möjligast stor utsträckning skulle komma till utförande icke endast vid nya elektriska anläggningar, utan såvitt görligt även vid äldre, redan bestående verk.

Vid eldsvådor i elektriska anläggningar utvecklas vanligen en intensiv och kvävande rök från brin-

ande olja, gummi och lackämnen, till följd varav släcknings- och räddningsarbetet i avsevärd grad försvåras och fördröjes, för såvitt icke brandmanskapet har tillgång till rökmasker. Dylika böra därför städse hållas i beredskap åtminstone på alla större elektriska centraler resp. ingå i bruksbrandkärnans medförda utrustning.

För släckning av den i elektriska apparater och maskiner uppkomna elden kan som bekant i regel vatten icke tillgripas, utan bör härvid något elektriskt oledande medel, såsom sand, pulver, kolsyra, kolsyre-snö eller tetraklorid användas.

Allmänna Brandkåren.

Man hör så ofta frågan om allmänna brandkårens existensberättigande diskuteras. Ivriga röster höjas för, att det är en föråldrad institution från flydda tider, då det framför allt behövdes många armar, samtidigt som på grund av redskapens enkla konstruktion dess betjäande ej fordrade någon fackkun-

skap. Man räddade mera genom att bärga än genom att angripa själva eldherden och försöka släcka densamma. Och vad kunde man för öfrigt åstadkomma för släckning med sådan redskap som pytsar och sprutor med några meters slangstumpar. Utan att förhåva oss kunna vi nog påstå, att jämförd med vår

nuvarande redskap var denna gangska ineffektiv. Sedan längre slargar, sprutor med uppföringsverk och särskilt maskindrivna sådana kommit i bruk, blev förhållandet ett annat. Handkraften ersattes med maskinkraft, släckningstaktiken blev en annan, man varken behövde eller ville i regel ha så mycket folk. De vore rent av i vägen. Men den personal man skulle ha nytta av, måste vara väl utbildad för att kunna sköta de invecklade redskapen. Eldsläckningen började bli en vetenskap.

Ja, i de större städerna. Men i de mindre och på landsbygden stod man kvar på förutvarande ståndpunkt: handkraftsprutor och värnpliktig brandkår. Brandstadgan måste räkna med samhällen av olika kategorier och allmän brandkår räknades fortfarande med. Under de senaste åren börja emellertid de små, lätta, billiga men ändå utomordentligt effektiva motorsprutorna alltmer att vinna insteg även i de mindre landsortssamhällena och man måste utbilda folk att sköta materielen, det bildas brandkårer och brandchefer utses. Och många av dessa fråga sig med bekymmer: Vad skall jag nu med den stora, ej fackutbildade värnpliktiga brandkåren att göra. Hur skall den organiseras, övas, användas. I lagen står, att allt detta skall ske. Och tiden går, och den värnpliktiga brandkåren för t. o. m. på papperet en tynande tillvaro.

De som tänka, resonera och handla så, äro nog i majoritet. Men även motsatta åsikter hava sina representanter.

I avsikt, att i någon mån klarlägga dessa frågor särskilt för brandcheferna i våra mindre samhällen, ha dessa rader tillkommit.

Låt oss då först se vad lagen säger. Bestämmelserna angående brandskydd återfinnas i »Brandstadga» av den 15. juni 1923 (noga att skilja från brandordning, som

innehåller varje enskilt samhälles *kompletterande* bestämmelser och som fastställs, av länsstyrelsen). Brandstadgan innehåller »Avdelning I, Bestämmelser angående stad», »Avdelning II, Bestämmelser angående landsbygden» och »Avdelning III, Allmänna bestämmelser».

Avdelning I innehåller alltså bestämmelser för stad, men »vad i denna avdelning är föreskrivet för stad, skall i tillämpliga delar gälla även för köping, så ock för hamnplats, fiskläge eller annan tätare befolkad ort, då sådant av omständigheterna påkallas och länsstyrelsen till följd därav efter vederbörandes hörande därom förordnar genom beslut, som skall underställas Konungens prövning» enligt § 23.

vilka samhällen, som falla under bestämmelserna i Avdelning II, meddelas i § 24: »Då landskommun därom gör framställning eller då länsstyrelsen med hänsyn till byggnadstäthet eller befitligheten av eldfarliga inrättningar finner sådant erforderligt för beredande av trygghet mot skada av brand, äger länsstyrelsen efter vederbörandes hörande förordna, att vad i denna avdelning stadgas skall helt eller delvis gälla inom viss kommun å landet eller del därav.»

Om ett samhälle, som icke är stad, skall lyda under bestämmelserna i I. eller II. avdelningen, beror alltså på länsstyrelsen, som i första fallet har att underställa sitt beslut Kungl. Maj:ts prövning. Skillnaden mellan bestämmelserna i de olika avdelningarna äro icke så stora, som de avvikande formuleringarna i början låta förmoda, och de blija i realiteten än mindre, genom att de »i lämpliga delar» resp. »helt eller delvis» skola tillämpas. I vad mån detta skall ske, skall i båda fallen bestämmas i brandordningen.

Alla samhällen, i vilka brandstadgan skall tillämpas, skola hava en brandstyrka av tillfredsställande storlek och sammansättning. Brand-

styrkan kan bestå dels av avlönad personal (yrkesbrandkår eller borgarbrandkår), dels av personal, som inträder på grund av medborgerlig plikt, benämnd allmän brandkår, eller endast av förstnämnda slaget. Tjänsteplikt i allmänna brandkåren åligger varje i samhället boende arbetsför man från och med det år, under vilket han fyller 20 år till och med det, under vilket han fyller 50 år. Länsstyrelsen kan i brandordningen lämna tillstånd till, att endast ett visst antal av de värnpliktiga uttagas till allmänna brandkåren eller ock, att denna helt slopas.

Lagen lämnar alltså i viss mån och under vederbörlig kontroll valfrihet för allmänna kårens vara eller icke vara. Den har velat å ena sidan säkerställa de mindre samhällenas behov av släckningsmanskaper utan dryga kostnader, å andra sidan lämna de större befrielser från en kanske onödigt och tungrodd apparat.

I vilka samhällen bör då allmän brandkår finnas och i vilka kan den undvaras? För att bedöma den frågan, måste man först klargöra för sig bl. a. en allmän brandkårs karaktär och uppgift.

Som ovan nämnts, är den avsedd att utgöra en reserv, i regel en sista och fullt tillräcklig sådan av manskaper. Att redskap av modernare slag skulle kunna anskaffas till densamma, är ej gärna tänkbart på grund av kostnadsskäl. Och även om så kunat ske, hade man knappast kunnat utbilda de värnpliktiga tillräckligt för dessa ofta ganska invecklade redskap, emedan man svårigen kan binda samhällets medlemmar så mycket, som ordentlig utbildning skulle kräva. Där samhällena ej ha råd hålla avlönad brandkår, har man ju också alltmär gått in för en mindre på frivillighetens väg bildad kår. Allmänna brandkårens övningar inskränkas i de allra flesta samhällen till en pr år. Man räk-

nar också oftast denna kår mera såsom en handräkningsavdelning än såsom en brandkår.

När kan en allmän brandkår då behöva träda i verksamhet? — I samhällen, där brandkår ej alls finnes, måste ju innevånarna vid varje eldsvåda gemensamt söka begränsa och släcka densamma. Även här blir ju fråga om en värnpliktig brandkår, ehuru den ej i förväg är organiserad. Där ordinarie brandkår, frivillig eller avlönad, finnes, blir det denna, som får taga emot första stöten. I regel motsvarar väl dess styrka behovet av personal såväl vid en för samhället medelstor brand som för betjäandet av samhällens modernare reskap. Det blir alltså under extraordinära omständigheter, som allmänna brandkåren skulle komma till användning. Man kan tänka sig ett par fall: vid omfattande brand med flygeld över samhället särskilt under vidriga väderleksförhållanden, värme, torka, storm o. s. v.; eller ock i mindre samhällen vid flera samtidiga eller t. o. m. enstaka mindre eldsvådor, ifall den ordinarie brandkårens styrka genom t. ex. sjukdom blivit starkt reducerad. För att vara säkerställd även vid sådana ytterlighetsfall, bör allmän brandkår finnas i våra samhällen med några få undantag.

I våra största städer, där den ordinarie brandstyrkan är så stor både vad personal och materiel beträffar, att ett flertal utryckningståg, med möjlighet till självständig livräddning och eldsläckning samtidigt eller så gott som samtidigt kunna utsändas, bör ett slopande av allmänna brandkåren kunna anses motiverat.

Dessutom finnes i en del samhällen tillgång till annan reserv, nämligen militär, vilket förhållande ävenledes bör kunna göra detta möjligt. I jämförelse med en föga övad allmän brandkår måste en militärtrupp t. o. m. anses mera slagfärdig och

andvändbar. En militär förlägningsplats har alltid beredskap i eller invid kasern, den kan hastigt samlas och i sluten trupp snabbt transporteras till önskad plats, den är uniformerad, vilket är av mycket stor betydelse på en eldsvådeplats, där man vill utestänga obehöriga, samt framför allt, den kommenderas av befäl, som truppen känner, och som är vant att leda. Allt detta i regel i motsats till den värnpliktiga allmänna brandkåren. Men samhällets myndigheter böra på förhand ha träffat överenskommelse med Kronan om lämnandet av dylik hjälp.

I de samhällen, där allmän brandkår ingår i brandstyrkan, bör man emellertid tillse, att den genom ändamålsenlig organisation och övning göres i största möjliga grad lämpad för de uppgifter, som kunna komma att föreläggas densamma.

Innan vi ingå på frågan om organisationen, måste vi närmare klargöra för oss de uppgifter kåren kan få sig ålagd, och huru dessa skola lösas. Det är givetvis lika omöjligt, att i detalj uppgöra en schablon för en brandkårs arbete som för ett fälttåg. Man får räkna med överraskningar från fiendens sida och därefter rätta sina egna åtgöranden. Men vi kunna ju tänka oss in i ett par exempel. Under en hotade brandkatastrof, t. ex. en större eldsvåda med flygeld, måste man i ogynnsammaste fall räkna med, att såväl brandchefen som övrigt befäl och allt manskap är taget i anspråk för eldens begränsande på den ursprungliga brandplatsen. Det torde knappast vara möjligt för brandchefen att avdela befäl eller manskap till olika platser för bevakning eller ens släckning. Denna uppgift faller då helt på allmänna brandkåren. Icke heller torde brandchefen själv kunna taga det omedelbara befälet över allmänna kåren. Han får säkerligen inskränka sig till att giva dess högste be-

fälhavare en kort orientering eller möjligen på olika befälhavare uppdelade de hotade delarna av samhället, varefter dessa befälhavare måste förstå att självständigt leda sitt folk. Risken ligger ju i, att även på stort avstånd från den egentliga eldhärden belägna halmдосар, hus, upplag m. m. kunna bli antända genom flygeld. I första hand blir det att anskaffa materiel, ty vi få åtminstone räkna med, att brandväsendets moderna redskap redan är tagen i anspråk. Däremot disponeras kanske äldre dylik, såsom handkraftsprutor, varjämte fastighetsägarnas brandredskap, stegar, pyttsprutor, kemiska eldsläckningsapparater eller i varje fall hinkar måste tillgripas. (Endast i ett par av våra största städer är fastighetsägarnas skyldighet att hålla brandredskap borttagen).

Framför allt måste bevakningen noga ordnas såväl från gatorna som från hustaken samt alla fönster stängas. Vi få komma ihåg, att blir det antändning, så blir det i första hand på husens yttersidor och tak, och bör en sekundär eldsvåda alltså tämligen genast kunna upptäckas utifrån. Å de mest hotade husen bör man redan från början resa stegar samt placera en grupp karlar med pyttsprutor, hinkar och kvastar å taken, varjämte vattenfyllda hinkar och baljor böra placeras å vindarna o. s. v. Dylika brandvaktare på taken eller rent av i ett kyrktorn ha i en dylik situation mycket stor betydelse. Det folk, som ej åtgår till bevakning, hålles samlat som reserv å central plats för att kunna sättas in, ifall någon större eld skulle uppstå.

Vattenfrågan måste ägnas en särskild tanke. I samhällen, där brunnar eller öppet vatten finnes, bör i första hand dessa tillgripas för vattenbehovets fyllande. Man bör nämligen komma ihåg, att så mycket som möjligt spara vattenledningen, ifall den ordinarie brandstyr-

kan är helt eller delvis hänvisad till ledningar från brandposter, för att ej minska vattentrycket i dessa. Meddelande härom bör, liksom andra order, av befälhavaren redan vid samlingen lämnas manskapet, enär ordergivning efter arbetets igångsättande torde bli synnerligen svår.

För att hålla brandchefen underrättad om läget, bör allmänna brandkårens befälhavare upprätthålla förbindelse med denne genom adjutanter eller rapportkarlar, lämpligen på cykel. Skulle trots allt en större eldsvåda uppstå i ryggen på den ordinarie brandkåren, kan det nämligen vara fördelaktigare att i tid frivilligt retirera *med* materielen, än att riskera att något senare bli tvungen att göra det *utan* densamma.

I det andra fallet, som nämndes, träder i allmänhet allmänna brandkårens medlemmar under brandchefens omedelbara befäl och stickas in bland den ordinarie kårens personal. Då blir det samhällets moderna släckningsmateriel, som allmänna brandkåren måste arbeta med. Det torde då böra ordnas så, att en man eller en grupp ur allmänna kåren får biträda en ordinarie brandman och får närmare vägledning av denne.

Samma bör förhållandet bli vid flera samtidigt inträffande lokala eldsvådor, i det att en del av ordinarie brandkårens personal och materiel, förstärkt ur allmänna kåren, avdelas till varje brandplats.

C. Bergström.

(Forts.)

Det moderna rök- och gasskyddet.

Det är ett egendomligt och beklagligt faktum, att *gasskyddsmateriet* i våra dagar står på en betydligt högre nivå än brandmännens förmåga att använda detsamma. Man lever fortfarande i den bekväma känslan av att allt är bra nu, eftersom det har varit bra hittills. Men tiderna förändras, materialet förbättras och erfarenheter na fördjupas och förökas. Därför är det ett stort fel att lägga gasskyddsmateriel å vagnarna och sedan slå sig till ro, tills det skall användas, i stället för att gå in för verklig träning av manskapet och verklig organisering av arbetet med gasskyddsmateriel. Hur skall då detta bäst genomföras? Ja, för att få svar på den frågan, måste vi börja från början och tänka efter under vilka förhållanden vi kunna komma att arbeta.

Varje brandman vet, att för att kunna släcka en eld bäst, måste man försöka komma elden så nära

inpå livet som möjligt, och att det oftast är röken, som hindrar oss i detta vällovliga uppsåt. Är röken icke alltför svår, kunna vi ofta krypa taga oss fram rätt så bra, men finnes dock alltid möjligheten av en mer eller mindre svår rökförgiftning, med ty åtföljande ohälsosamma företeelser såsom huvudvärk, hosta, kräkningar, sveda i ögonen m. m. Många anse detta såsom ett nödvändigt ont och tycka att man inte gjort sitt allra bästa om man ej mått illa efter ett ansträngande arbete på brandplatsen. Men det är en felaktig föreställning, som vi nu för tiden måste försöka få bort, likaväl som föreställningen, att det är klemigt, att använda rök-skyddsmateriel.

Varav består då röken? Först och främst av oförbrända kolpartiklar och gulaktiga tjärddroppar, vilka båda tillsammans göra röken ogemenskinlig, men som i och för sig icke äro farliga för andningsorga-

nen och som äro mycket lätta att filtrera bort genom att hålla en näsduk för munnen. Men därtill kommer alltid i rök mer eller mindre starka retgaser, beroende på arten av de brinnande ämnena. Dessa retgaser äro ytterligt finfördelade och därför mycket svåra att filtrera samt kunna även vara synnerligen skadliga för andningsorganen. Förutom dessa gaser uppstår även vid en brand de båda gaserna koloxid och kolsyra i mer eller mindre stark koncentration, beroende av vilka ämnen, som brinna och hur branden utvecklats sig. Vid de allra flesta ordinära bränder förekomma dock dessa två sistnämnda gaser i så svag koncentration, att någon fara för den mänskliga organismen icke förefinnes genom inandning av röken. Men vid svårare fall medföra de var och en på sitt sätt stor fara, därest man icke är skyddad mot deras inverkan. Koloxiden är synnerligen giftig att inandas samt dessutom svår att filtrera och mycket lömsk, enär den är så gott som omöjlig att upptäcka genom vare sig lukt, syn eller smak. Och kolsyran å sin sida åstadkommer, ehuru ej på långt när så giftig, att den för andningen nödvändiga syrgasen nedbringas.

Vi skulle alltså kunna skilja på 3 olika slag av rök med hänsyn till användningen av rökskyddsmaterial, nämligen 1) vanlig rök bestående mest av *kolpartiklar och retgaser*, 2) rök, som dessutom innehåller *koloxid* i högre grad, samt 3) rök, som genom *kolsyrans* uppträdande innehåller för litet syrgas för att även genom filtrering kunna användas.

I första fallet användes det röda s. k. brandfiltret med utmärkt resultat, i andra fallet måste ett speciellt koloxidfilter tillgripas, enär det vanliga filtret icke rår på koloxiden och i tredje fallet måste en apparat användas, som är helt oberoende av den omgivande luften

nämligen s. k. syrgas-apparat eller friskluftapparat. Dessa sistnämnda apparater kunna ju naturligtvis användas vid alla tillfällen, men på grund av sin nödvändiga storlek och tyngd, sin komplicerade konstruktion samt dyra anskaffningskostnad äro de lätta filtermaskerna oftast mera ändamålsenliga.

Därför måste vi ännu så länge i den mån det är möjligt använda oss av filter, tills en liten, lätt och billig rökmask, som är oberoende av den omgivande röken, framställts. Och för att på bästa sätt kunna nyttja dessa filter utan olyckshändelser, måste vi noga känna till de fall, då vi *icke* kunna använda dem, på grund av koloxiden eller kolsyrans uppträdande.

Vid en ordinär eldsvåda, d. v. s. en sådan som upptäckes i något så när god tid och där de vanliga kolhaltiga ämnena, trä, tyg, papper m. m. brinna med låga, förekommer mycket sällan högre *koloxid-halt* än 0,1 %, vilket icke är mera än människan utan fara kan fördraga under flera timmar. Har däremot elden under längre tid t. ex. ett par timmar fått brinna under ofullständig syretillförsel eller kanske blott kola i ett slutet rum en källare eller dylikt, kan koloxidhalten komma upp till betydligt högre grad av koncentration, vilket efter endast några minuter kan medföra svåra förgiftningssymptom och efter längre tid t. o. m. döden. En sådan grad av koloxid-halt uppstår vid svåra källarbränder med dålig ventilation, eld i kol i slutna lokaler, eld i film, som brinner utan låga, vid lysgasutströmning, samt vid de numera vanliga garageolyckorna, där en bil varit i gång i ett illa ventilerat garage. Jag vill taga några exempel:

Vid försök, som gjorts med en i gång varande bil, i ett slutet rum om 40 m.³ uppmättes redan efter 25 minuter 0,1 % koloxid, vilket är så gott som omedelbart dödande. Av gaserna innehålla nämligen om-

kring 4 % koloxid. Vid detta försök åtgick endast omkring en liter bensin. Ungefär lika lång tid tog det att medelst en öppen gaskran av vanlig storlek fylla samma rum med lysgas, så att motsvarande koncentration erhöles. Lysgasen innehåller nämligen 4 å 6 % koloxid.

I ett litet rum om endast 8 m.³ gjordes försök med att bränna 1 liter bensol, och efter 3 min. uppmättes koloxidhalten vara nära 4 %. Röken var då så tjock, att man icke kunde se något på 5 cm. avstånd. I samma lilla rum brändes en korg med koks, vilket efter 5 minuter hade åstadkommit en koloxidkoncentration av 3 %. Här var dock röken knappast märkbar.

För att kunna taga prov på röken vid speciella tillfällen, medföra brandofficerarna vid Berlins brandkår ofta små glaspipetter vid utryckningen. Vid en brand därstädes uppmättes vid ett tillfälle en koloxidhalt av 1,1 %, vilket dock ansågs såsom något enastående för brandtillfälle.

Vid den stora branden vid Herkulesgatan förelåg med bestämdhet koloxidförgiftning av brandmännen, att döma av de symptom, som de rökförgiftade brandmännen fingo känna på. I denna källare hade också elden härjat under flera timmar utan större lufttillförsel, och dessutom tillkom den omständigheten, att därstädes funnos ganska stora mängder celluloidleksaker, kopiepapper och dylikt.

Vad beträffar koloxidens inverkan på människokroppen, så undantränger den genom inandningen de röda blodkropparna. Till att börja med kännes en lätt öronsusning, svindel och ångestkänsla och snart inträder en egendomlig viljelöshet, som slutar med medvetslöshet. Det egendomliga är, att om väl de lättare symptomen börjat komma, står det vanligen ej att hindra de svårare, även om den förgiftade föres ut i friska luften omedelbart. Den

koloxid, som redan kommit in i blodet, fortsätter nämligen sitt förstörelsebringande verk längre eller kortare stund, beroende på hur stark förgiftningen varit och huru länge som man inandats gaserna.

Om vi så övergå till *kolsyre-gasen*, så alstras den vid förbränning under god syrgastillgång, men är den i och för sig tämligen ofarlig att inandas. Ett gott exempel därpå ha vi, när vi dricka kolsyrat vatten.

Kolsyra medför emellertid, som jag nyss nämnt, att syrgasen undantränges och att syrgasbrist på så sätt kan uppstå. I vanlig luft finnas 21 % syre och resten så gott som bara kväve. Om då vid en brand den alstrade kolsyregasen stiger så kraftigt, att syrgasen nedbringas mot 15 % uppstår sådan grad av syrgasbrist, att människan icke kan leva i den omgivande atmosfären. Denna låga syrgashalt förekommer dock ganska sällan under de förhållanden, som vi möta vid eldsvådor, enär luften omedelbart vid öppnandet av en tillsluten lokal rusar in och blandar upp den instängda med frisk, syrerik luftblandning. Sök därför alltid i första hand att öppna och ventileraså mycket som möjligt även om elden därigenom skulle öka. Det är sämre att inte alls komma åt elden på grund av röken.

Genom företagna förbränningsprov i slutet rum har man endast med svårighet kunnat nedbringa syrgasprocenten lägre än 13 % och detta under sådana förhållanden, som sällan eller aldrig förekomma i verkligheten.

Baurat Lindner vid Berlins brandkår hade verkligen en gång vid en eldsvåda uppmätt något mindre än 15 %, men då togs provet omedelbart, som det brinnande rummet öppnades. Rummet var fullständigt utbränt och mycket lufttätt tillslutet.

Men om intet drag är för handen, utan syrgasprocenten verkligen kommer ned under 15, då kan

inte heller elden fortsätta att brinna med låga, ja, den slocknar t. o. m. tidigare redan vid omkring 17 % syrgas, vilket ju på så sätt utgör en ytterligare säkerhetsmarginal, om man genom tändande av en tändsticka vill utröna om tillräckligt med syre förefinnes.

Under vidriga förhållanden kan det alltså förekomma, att elden i en sluten lokal har förbränt syrgasen och i stället alstrat kolsyrgas samt att de brännbara ämnena börja kola och alstra koloxid, när elden därefter slocknar. I ett sådant fall är ju enda möjligheten en syrgas- eller friskluftapparat, till dess att något luftdrag uppstår, som tillför syre och vädrar ut koloxiden, såvida icke hettan över huvud taget gör det omöjligt att komma fram.

Detta var just förhållandet vid Herkulesgatan, där i början den starka hettan gjorde det omöjligt, att vare sig med syrgasapparat eller friskluftapparat, nedtränga i källaren. Och icke förrän efter flera timmar tillät hettan detta, men då var ju faran för koloxid så gott som ingen. Det är dock min övertygelse, att om vi där haft tillgång till vår nuvarande gasskyddsmateriel, olyckan skulle ha fått en helt annan omfattning, åtminstone beträffande de övre våningarna, där vi hade stora svårigheter att komma fram genom den från källaren uppstigande koloxidbenämngda röken.

Till de farligaste eldsvådorna nu för tiden höra givetvis *film- och celluloidbränderna*. Vid dessa utvecklas förutom koloxid synnerligen giftiga gaser såsom blåsyra, kväve och nitrosa gaser, särskilt om filmen ej brinner med låga alstras en ohyggligt kvävande rök, varför det många gånger kan vara bättre att låta film brinna slut utan att försöka släcka.

Exempel på farliga filmeldsvådor ha vi från sjukhusbranden i Cleveland, där över 100 personer omkommo. De giftiga gaserna voro här så starka, att även ett par personer utanför sjukhuset, d. v. s. i fria luften, blevo förgiftade av den gulröda röken.

Vid eldsvådor i kemikalieaffärer och drogfabriker kunna ett otal olika gaser förekomma, men ofta kunna de bekämpas med vanliga brandfilter, som uppta gaser från såväl svavelsyra, ammoniak, klor och fosgen som de flesta andra.

Då det ofta diskuteras vilken gasskyddsmateriel, som är bäst, och om man skall skaffa de lätta och billiga filter-maskerna eller de tyngre och dyrare syrgasapparaterna, skulle jag vilja svara: »Skaffa båda slagen, enär de på ett utmärkt sätt komplettera varandra». Jag vill taga några exempel för att klargöra detta och som även klart påvisa det stora ansvar, som vilar på ledningen beträffande val av filter eller val av syrgasmasker.

Vid en källarbrand i Köln sändes manskapet in med brandfilter, enär man vid framkomsten till eldstället upplystes om att det var trälådor och pappaskar som brunno. De två första männen stupade snart, och det stod icke att rädda deras liv. Det befanns sedan, att elden härjade i celluloid och gummibollar m. m., och de gaser, som här bildades, voro koloxid, blåsyra och nitrosa gaser. Genom försök har man fått fram, att i denna källare, som hade en rymd av 400 m.³ hade av 3 kg. celluloid uppstått en koncentration av 0,2 à 0,4 % koloxid, jämte de farliga nitrosa gaserna. Denna brand påminner mycket om den vid Herkulesgatan, där ävenledes celluloiddockor, kammar och dylikt brunnit.

A. Grill.

(Forts.)

Bilda frivilliga brandkårer!

RIKSFÖRBUNDET.

Insänd årsrapporterna i tid!

Till varje brandkår har antingen direkt från Centralstyrelsens expedition eller från respektive brandkårsförbund översänts 3 st. rapportblanketter. Dessa skola ifyllas och skall kåren behålla en som koncept.

Kår, som tillhör länsbrandkårsförbund, skall översända tvenne rapporter till länsbrandkårsförbundet — varifrån en vidarebefordras till Centralstyrelsen.

Kår, som icke tillhör länsbrandkårsförbund, skall översända en rapport till Centralstyrelsen samt behålla två och, därest under år 1931 brandkårsförbund bildas i det län, där kåren finnes, till detsamma insända en rapport.

Underlåt icke att insända dessa rapporter, då därigenom såväl den statistik, som Centralstyrelsen skall upprätta och insända till anslagsgivande brandstodsinrättningar, som årsrapporten bliver oriktig.

Beakta vad som står å rapportblanketten sid. 2!

Har en blankett en gång ifyllts och konceptet till densamma bevarats, torde det vara förenat med mycket ringa besvär att med tillhjälp av detta koncept ifylla en ny.

Centralstyrelsen vågar hoppas, att brandkårernas chefer måtte fatta det såsom en tjänsteplikt att insända årsrapport från sin kår.

Obs.! Den 1 februari 1931. Obs.!

Obs.! Den 1 februari 1931. Obs.!

Obs.! Den 1 februari 1931. Obs.!

Nyanmälda kårer.

- D. Gåsinge brandkår
 E. Mjölby »
 Finspongs »
 P. Hedareds »
 R. Tidaholms »
 Vara »
 U. A.-B. Västeråsmaskiner brk.
 Z. Lits brandkår.

Subskribera på **Utbildningsreglemente för brandkårer!** Reglementet är lika användbart för de små brandkårer som för de större yrkesbrandkårer. Pris kr. 10: — jämte porto.

Utdrag av protokoll fört vid sammanträde med S. B. R:s verkställande utskott den 21 okt. 1930.

Närvarande: Utskottets medlemmar samt överstelöjtnant R. Stridbeck. Vid protokollet under tecknad Gillner.

§ 1.

d) Besluts att en arbetskommission skulle tillsättas med uppgift att taga kännedom om och följa utvecklingen av släcknings- och livräddningsredskap, att om möjligt pröva dylik materiel, att i tidskriften meddela sina iakttagelser och till årsmötet inkomma med en sammanfattande redogörelse över sitt arbete. Kommissionen bör även uppsätta normgivande fordringar å olika redskap och utrustningspla-

ner för brandautomobiler. Åt standardiseringsspörsmålet må egnas särskild uppmärksamhet. Som medlemmar i kommissionen utsågos överstelöjtnant R. Stridbeck, kapten E. Gillner, förste brandkapten H. Selldén och brandkapten N. Grönvall. För eventuella resor och dagtraktamenten skall utgå reseersättning och traktamente i enlighet med för brandkonsulent fastställd ersättning.

Justerat: Som ovan
 Nils Edén. Erik Gillner.

Meddelande från arbetskommissionen.

Av Svenska Brandtarifföreningen har motorsprutan Api/80 (Tillverkare A.-B. Pumpindustri, Göteborg) godkänts såsom 600 minutlitters spruta.

FRÅN LÄNSFÖRBUNDEN

Skånska brandkårsförbundet.

Brandkonsulent: f. d. v. Brandchefen N. Ohlsson. Expedition Kungsgatan 26, Malmö.
 Tel. 1665.

Färs och Frosta häraders nya brandstodsförening.

Brandstodsnämnden för Färs och Frosta häraders nya brandstodsförening har haft

sammanträde å Löberöds hotell under ordförandeskap av bankdirektör Zander Olsson, Ejularp.

Till ordförande för nästa räkenskapsår återvaldes bankdirektör Zander Olsson,

Hjularp och till v. ordf. fabrikör Joh. L. Persson. Sjöbo. Till kassaförvaltare återutsågs föreningsens sek. f. riksdagsmannen Nils Olsson, Söljeröd.

Belöningar tillerkändes åt Lorentz Larsson, Lyby kr. 10, Valentin Persson, Lyby kr. 5, Albert Svensson, Lyby kr. 5, Nils Johansson, Lyby kr. 5, *Oderups Brandkår kr. 100, Östraby d:o, kr. 150, Bjärsjölagårds d:o 100, Vollsö d:o 75*, Martin Johansson, Lyby 5, Erik Persson, Lyby 5, Oskar Andersson, Lyby 5, And. Nilsson, Lyby 5, Erik Sandgren, Lyby 5, *Vollsö brandkår 200, Bjärsjölagårds d:o 75*, mejerist Jonsson, Araskoga, 25, Per Knöös, Brandstad, 25, Ola Dahlgren, Brandstad, 15, mejerist Liedholm, Brandstad, 15, Olof Larsson, Brandstad, 15, Gottfrid Persson, Brandstad, 10, Olof Olsson, Brandstad, 5, Nils Engerst, Brandstad, 5, Edvin Nilsson, Brandstad, 5, *Gudmundtorps brandkår 50*, Peter Jönsson, Fogdarp, 50, Nils Larsson, Fogdarp, 15, *Vollsö brandkår, 150*, Nils Andersson, Brösarp, 15, *Lövestads brandkår, 100, Åsperöds d:o, 25*, Karl Andersson, Gårdstunga, 10, Karl Persson, Gårdstunga, 10, Axel Andersson, Gårdstunga, 10, Karl Palmér, Gårdstunga, 10, *Stehags brandkår, 70, Tölånga d:o, 50, Sjöbo d:o, 25*, Gunnar Persson, Eggelstad, 10.

Villands, Gärds och Albo brandförsäkringsbolag.

De nya klassificeringsbestämmelserna diskuteras.

En utredning för åstadkommande av ökat brandskydd.

— o —

Villands, Gärds och Albo brandförsäkringsbolag har haft sammanträde i Kristianstad för att med ombud för socknarna inom bolagets verksamhetsområde överlägga om en enhetlig tolkning av bestämmelserna i den beslutade nya klassindelningen. Sammanträdet var besökt av ett 50-tal ombud från socknarna och pågick i fyra timmar. Diskussionen var mycket livlig och utmynnade i följande beslut.

Beträffande begreppen lantgårdar uttalade man sig för, att då en grupp av byggnader, av vilka någon har vekt tak och ligger på föreskrivet avstånd från övriga byggnader, skall

detta ej medföra höjning av premierna för byggnader med hårt tak.

Ifråga om begreppet kringbyggd gård uttalades, att om någon av byggnaderna uppförts av sten under hårt tak och på tre meters fritt avstånd från de övriga, skall risken betraktas som lantgård och ej som kringbyggd gård.

Vidare beslöts, att om flera försäkringstagare bo i samma hus skola samtliga vid klassificeringen betraktas som en risk.

Folkskolläraren L. Fredriksson, Vä, inlämnade en längre utredning rörande brandskydd för landsbygden.

I utredningen framhölls, att i varje kommun borde antagas en efter ortens behov avpassad brandordning på sätt brandstadgan för landsbygden stadgar. Sådana brandskyddsbefrämjande föreskrifter, som nu åligga bolagets försäkringstagare, skulle därmed få allmän karaktär.

Villkor för erhållande av bidrag bör vara, att brandordning antagits i enlighet med av brandstodsbolaget antaget normalföreslag, att ordnad brandkår skall handhåva de inköpta redskapen, att rörande inköp av motordriven redskap skall av brandstodsnämnden godkänd samverkan mellan närgränsande kommuner vara ordnad, att för erhållande av bidrag till driftkostnader, då motordriven redskap finnes, skall av brandstyrelsen till brandstodsnämnden ingivas ansökan med avskrift av reviderade räkenskaper över årsdriften, därvid samarbetande kommuner böra inge gemensam ansökan och betraktas som en sökande med gemensamt ekonomiskt underlag, att kommun som vidtagit organisationsåtgärder och inköp av redskap innan här föreslagna bestämmelser trätt i kraft, berättigas till bidrag enligt nu gällande praxis.

Engångskostnaden för realiserande av nämnda förslag beräknas till sammanlagt 140,000 kr., därav kr. 30,000 till fullföljande av be-

slutet om bidrag för inköp av handdrivna redskap med halva kostnaden samt 110,000 kr. till fullföljande av beslut om motordrivna redskap. Årskostnaden för drift av 17 motordrivna områden och ersättning till brandchefer för utförd brandsyn efter 25 öre pr plats för bolagets risker beräknas till 10,000 kr.

Med hänsyn till värden, som med god beredskap stå att rädda, torde en dylik kostnadsplan, heter det i utredningen, vara en för bolaget mycket förmånlig affär.

Utöver de direkta intressena har bolaget jämväl att intaga ståndpunkt till vissa indirekta sådana. Övriga försäkringsbolag böra sålunda i största möjliga mån intresseras att ekonomiskt stödja en dylik utveckling. De motoriserade områdenas medverkan med släckningsarbete i icke motoriserade kommuner är i behov av principbestämmelser, som icke bör lämnas utan prövning.

Utredningen skall vidare behandlas av brandstodsnämnden, som sedan i en P. M. skall delgiva brandstodsnämnderna i socknarna densamma.

Linderöds frivilliga brandkår. Den 13 okt. sammanträdde styrelsen för Linderöds frivilliga brandkår. Föreningen har som bekant genom sin nöjesplats, Liarumsskogen, erhållit ett så betydande tillskott till sin kassa, att tiden kan anses vara mogen för att besluta om inköp av motorspruta och diverse annan brandsläckningsmateriel. Härtill erfordras enligt beräkning cirka 6,000 kr.; många olika anbud ha erhållits men ännu har intet beslut fattats rörande vilket märke, som skall inköpas. Styrelsen fick i uppdrag att hos resp. brandstodsbolag göra en förfrågan rörande storleken av det kontanta bidrag som brandkåren kan erhålla vid inköp av spruta.

Vidare diskuterades frågan angående anläggande av vattenbassänger, slangtorn och dylikt men fat-

tades inga beslut rörande dessa angelägenheter. Beslöt, att någon eller några ledamöter av styrelsen skulle beredas tillfälle att besöka antingen Mörrum eller Munka-Ljungby, för att bese därstädes stationerade sprutor, innan Linderöds brandkår gjorde sitt val.

Det förefinnes sålunda nu grundad anledning förmoda att Linderödssorten inom den närmaste tiden får sitt brandväsende ordnat på tillfredsställande sätt.

Gården Tuvelund eldhärjad. Eldsvåda utbröt den 4 okt. på middagen hos arrendator Gustaf Svensson å Tuvelund pr Lövestad. I gården hade det på förmiddagen sysslats med bakning, och elden observerades allra först i närheten av skorstenen. På en kort stund var hela den kringbyggda och halmtäckt gården övertänd och nedbrann till grunden. Befintligt lösbo och gröda förstördes. Av djuren befunno sig de flesta ute på bete, och de innevarande räddades. En inneboende arbetarefamilj, Rudolf Nilsson, fick hela sitt personliga lösbo eldhärjat, ty både mannen och hustrun voro på arbete på en annan gård. Motorsprutor anlände från Lövestad, Esperöd och Andrarums frivilliga brandkårer. God vattentillgång fanns i en närliggande bäck, men sprutorna kunde endast brukas för eftersläckning.

Gården äges av patron O. Flygare i Fränninge. Han hade byggnaderna försäkrade i Färs och Frosta nya brandstodsbolag för 14,000 kr. Arrendatorns inre och yttre lösbo jämte gröda med undantag av djuren var försäkrat i samma bolag för 12,000 kr.

Gård invid Bosjökloster nedbrunnen. En häftig eldsvåda ödelade den 13 aug. Klintstorps gård i Bosjöklosters socken. Gårdens ägare, Bror Hansson, var vid tillfället hos en granne, som bor omkring en km. från brand-

stället. Gårdens övriga medlemmar voro ute på åkern på höstarbete.

Man observerade att boningshuset fattat eld och skyndsamt kom en myckenhet folk från angränsande tätbebyggda orter till brandstället. Det blåste visserligen friskt, men då inga andra byggnader lågo i vindriktningen kunde elden tack vare ett energiskt släckningsarbete från Gudmuntorps brandkår med dess motorspruta och andra småsprutor från gårdar i trakten samt den relativt goda vattentillgången i en i närheten liggande mägergrav, begränsas till boningshuset och den med detta sammanbyggda vinkelrät mot detta liggande stallbyggnaden. Båda dessa byggnader voro ganska gamla. Ett brygghus samt den stora nya logglången lyckades man rädda. Det mesta av lösöret i boningshuset blev lågornas rov. Nötkreaturen voro ute på bete och hästarna i arbete. En del av svinen blevo räddade, men ett 10-tal gödsvin och en spädkalv innebrändes.

Det brunna var försäkrat i häradsbolaget till lågt belopp varför ägaren gör betydande förlust. Or-

saken till eldens uppkomst har ännu icke kunnat konstateras. Trogen bär dock någon bristfällig rörledning skulden.

Eldsvåda i Huaröd. Ett förödande åskväder drog den 6 aug. över Linderödsåsen och åstadkom därvid omfattande skador. Sålunda slog blixten ned i telefonen på åtskilliga ställen och försatte så väl denna som de elektriska ledningarna ur funktion. I Huaröd slog blixten ned hos lantbrukaren Olof Kristoffersson och antände gården. Blixten slog ned å boningshuset och följde därpå takåsen längs hela logglången. På några ögonblick stodo samtliga byggnader i ljusan låga. Trots att många närboende kommo tillstädes stod ingenting att rädda. Hade församlingen haft brandspruta kunde möjligen stallbyggnaden hava räddats. Vid brandtillfället befunno sig samtliga kreatur på bete med undantag av en del svin, vilka dock hunno utföras. Inbärgad klövergröda blev lågornas rov, likaledes allt lösöre.

Dalarnas brandkårsförbund.

Brandkonsulent: f. Brandchef C. Landström. Expedition: Helsingtorget 2, Falun. Tel. 1686.

Brandsignalanläggning.

Brandstyrelsen i Avesta hade den 7 nov. sammanträde, varvid beslöts att till stadsfullmäktige överlämna ett anbud från L. M. Eriksson å brandsignalanläggning för staden. Anbudssumman slutade på 12,800 kr. Anläggningen utgöres av 12 brandskåp och ringklockor till brandkårens 1:sta uppåtd till såväl bostäder som arbetsplatser samt centralapparater med dubbel telegrafanordning för tre slingor. Styrelsen ansåg det vara lämpligt och förmånligt att 5 brandskåp med inbyggd telefonanordning placerades å de

från brandstationen mest avlägsna områdena, för att patrullerande polisman nattetid skall kunna genom dessa skåp komma i förbindelse med polis- och brandstationen. Sådana skåp, avsedda för telefonanordning, öka kostnaden med 500 kr.

Länsstyrelsen hade, när brandordningen fastställdes, lämnat anstånd med utförande av signalanläggning under en tid av 5 år, vilken utgår den 25 sept. nästa år. Nuvarande telefoner komma då att bliva överflödiga, varför brandstyrelsen anser det vara ekonomiskt

fördelaktigt att gå in för denna anläggning. Samtidigt blir det lätt och bekvämt för allmänheten att kunna alarmera en utbruten eldsvåda. Ävenså kommer all alarmering till brandstyrkan att ske utan sirenen.

Brandchefens förslag rörande befäl och manskap i Allm. brandkåren godkändes, och beslöts, att samtliga skola delgivas styrelsens beslut.

Åls frivilliga brandkårs elitavdelning hade den 15 nov. en övning för att utröna vattentillgången vid den nyanlagda reservoarbrunnen på N. Heden. Det visade sig att vattenförrådet kommer att räcka för motorsprutans behov några timmar, om reservoaren är fylld. Man har ordnat så att ledningen från en källa å Vattberget också kan tillkopplas ävensom en av vattenföreningens huvudledningar. Härigenom bör vattenbehovet vid en eventuell eldsvåda i byn vara ganska väl tillgodosett. Medel till den nu anlagda reservoaren har erhållits genom anslag från brandstodsbolag. Reservoaren rymmer omkring 30,000 liter. Nu blir det byamännens sak att se till att den är väl fylld. Gamla brunnar och källor i byn föreslås ingenting i händelse av eldsvåda.

Eldsvådetillbud i Hedemora. Apoteket i Hedemora utsattes natten till den 19 nov. för ett eldsvådetillbud, som lätt kunnat få allvarliga följder. Vid halv 12-tiden observerades att rök trängde ut från två av rummen på norra gaveln, varför brandkåren alarmerades. Det visade sig, att timmerväggen bakom kakelugnarna fattat eld, sannolikt på grund av någon spricka i muren. För att komma åt eldhärden måste brandmännen hugga upp väggen innanför eldstäderna. Efter någon timmes arbete kunde brandkåren

återvända, men vakt var utsatt hela natten.

I apoteket pågå f. n. genomgripande reparationer, bl. a. håller värmeledning på att inläggas. Man hade eldat i kakelugnen under dagen. Det var tur, att elden upptäcktes i så god tid, i annat fall hade säkerligen den gamla apoteksgården, stadens vackraste byggnad, fått skatta åt förgängelsen.

Ore sockens brandväsande. Furudals frivilliga brandkår hade den 15 nov. under brandchefens, disponent L. Hallqvist, ledning övning i Östanvik. Motorsprutan placerades vid Lömådammen, varefter kvarnen övergöts med en veritabel vattuflod. Blir brandkåren bara alarmerad i tid, och finns det vatten i tillräcklig mängd, så skall det nog vara en rätt kraftig eldsvåda, om man ej numera skall få bukt med den i Ore.

Vid samma tillfälle undersöktes också möjligheterna att få vatten vid eventuella allvarliga situationer. Bakom lärarbostaden finns en äldre dammbyggnad i det s. k. »rannet». Här ansågs det vara en lämplig plats för vattenreservoar. Om dammen fördjupas något och dammbyggnaden ombygges, får man här vattenfrågan löst för eldsläckning inom en cirkel med c:a en km. radie. För de flesta andra gårdar i byn får man vatten endera från sjön eller kvarndammen. Även i Dalbyn och Arvet ha lämpliga platser för vattenreservoarer utsetts.

St. Tuna brandstation invigd. St. Tuna kan nu glädja sig åt att ha sin nya och synnerligen välutrustade brandstation fullt färdig, och den 14 okt. invigdes densamma med en enkel festlighet, till vilken inbjudds ett flertal representanter för olika kommunala institutioner samt brandkonsulent Carl Landström, Falun.

Sedan samling skett i Templar-lokalen och man lyssnat till ett par musiknummer, hälsades alla välkomna av kyrkovärden C. Alfr. Herbert, som avslutade sitt tal med en önskan om att den nya anläggningen skulle komma att användas så

få gånger som möjligt och att samtliga medverkande inom brandkåren skulle lyckas i sitt arbete på bästa sätt.

Byggnadskommitténs ordförande, kom.-ordf. Sigurd Johansson gav därpå en redogörelse för kommitténs fullgjorda uppdrag under åstadkommandet av den nya brandstationen. Anläggningen har dragit en kostnad

av nära 20,000 kr. och medlen ha lämnats av dels kommunen, som beviljat det största beloppet, samt dels genom ett anslag från Dalar-nas Nya Brandstodsbolag av 3,000 kr., från Kopparbergs läns brandstodsbolag 600 kr., inkomst av en fotbollsmatch 500 kr. och gåva av handl. Clas Jacobsson, St. Tuna, 500 kr. Anläggningen består av station med slangtorn samt tyfon, brandbil, byggd av brandkårschefen Erik Eriksson i Hede, 1,200 meter slangar, brandsegel, stegar och en motorspruta om 1,000 minutlitr.

Hr Johansson uttalade till sist ett varmt tack till alla som på ett eller annat sätt bidragit till förverkligandet av det uppsatta programmet samt hoppades att brandkåren även i fortsättningen skulle få påräkna bistånd i olika avseenden.

Konsulent Landström tog sedan till orda, lyckönskade St. Tuna till att ha erhållit den nya brandstationen och förklarade densamma invigd för sitt ändamål. Efter given brandalarm begävo sig därpå samtliga ut för att approva attiraljen. Slangledningar lades ifrån Tunaån till Buskäker och på en tid av 15 minuter var allt i full funktion.

Jämtlands brandkårsförbund.

Jämtlands brandkårsförbund hade den 27 sept. 1930 årsmöte i Lit. Kl. 3 e. m. samlades mötesdeltagarna vid brandstationen för att närvara vid en brandövning av Lits frivilliga brandkår under ledning av brandförman A. R. Berg, Östersund. Brandobjektet var tjärfabriken, brandredskapen transporterades pr bil till brandstället. Motorsprutan placerades vid Litsälven och tvenne slangledningar utlades, varav den ena förgrenades, slangledningarna drogos uppför trapphuset och å tvenne resta skarvstegar till vinden

och taket. Efter några minuter var allt klart och trevne kraftiga vattenstrålar slungades mot »elhärden».

Brandövningen, som varade ungefär 30 minuters tid, visade att brandkåren var välövad. Åskådarna voro både syn- och hörbarligen belåtna med brandkårens prestationer.

Efter brandövningens slut samlades mötesdeltagarna å gästgivaregården till förbundets årsmöte. Mötet öppnades av styrelsens ordförande, f. riksdagsman N. O. Olsson, Rösta, som riktade några välkomstord till de närvarande. Styrelse-

och revisionsberättelserna föredrogs, varefter styrelsen beviljades full och tacksam ansvarsfrihet. Styrelsen omvaldes och består av följande personer: f. riksdagsman N. O. Olsson, Rösta, hamnfogden R. Scharin, och brandförman A. R. Berg, Östersund, inspektör Robert Jonsson, Lit, lantbr. A. B. Gustafsson, Ytterån, hr Alfred Svensson, Ragunda, hem.-äg. J. O Sundin, Jämtl.-Sikås, med hem.-äg. O. J. Hjelm, Hallen, ing. O. V. Friberg, Järpen, sotarmästare N. O. Backman, Östersund, handl. Carl Carlsson, Krokum, köpman O. Andersson, Brunflo, landstingsman K. J. Högmärk, Hamnerdal, och folkskollärare J. Dahlin, Alsen, som suppl. Revisorer blevo kanslisten A. Grafström och brandförman K. Magnusson med bankamrer W. Myrin, Östersund, som suppl.

Årsmötet beslöt att varje till förbundet ansluten frivillig brandkår skulle erlägga en årlig avgift av 10 kr. *Vidare beslöts att länsförbundet skulle söka inträde i riksförbundet.*

Vid koustituerande sammanträde med styrelsen utsågs till ordf. f. riksdagsman N. O. Olsson, Rösta, vice ordf. hamnfogden R. Scharin, samt sekr. och kassör brandförman A. R. Berg, Östersund, vilka gemenamt utgöra arbetsutskottet.

Efter mötet blevo förbundets sty-

relse jämte övriga deltagare inbjudna till middag å gästgivaregården av Lits frivilliga brandkår. Vid middagen höllos tal av bl. a. hrr Olsson i Rösta, A. R. Berg och A. B. Gustafsson, Ytterån, som uttalade sin erkänsla för det arbete, som nedlagts av Lits frivilliga brandkår och dess styrelse. Hem.-äg. P. O. Persson i Söre framförde ett tack från Lits och Kyrkås brandstodsbolag till styrelsen för Lits frivilliga brandkår. Insp. Robert Jonsson uttalade ett tack till alla givare, som bidragit med ekonomisk hjälp som stöd åt deras arbete att skapa ett ordnat brandskydd inom samhället. Vidare tackade han länsförbundet och särskilt brandförman Berg, som bildat kåren och i övrigt varit dess rådgivare.

NOTISER.

—o—

På Riksförbundets förlag har utkommit en ny broschyr »Fabriks- och Bruksbrandkärers organisation och utbildning» — av R. Stridbeck.

Rökskyddskurs för brandmän. Enligt till red. inkommet meddelande kommer en rökskyddskurs för brandmän att avhållas hos Auer-Gesellschaft i Berlin under februari månad 1931. Närmare underrättelser meddelas i januarinumret.

Tidskriften utkommer med 8 nummer årligen.

Årsprenumeration kan ske antingen genom postverket eller direkt hos Centralstyrelsens Expedition, Nybrogatan 50, Stockholm 5. Prenumerationspriset är 4: — kr. för enskilda exemplar och 2: — kr. pr ex., då minst 5 ex. samtidigt rekvireras.

Annonspriserna pr gång 1931 äro:

Första eller sista annonsidan — efter överenskommelse.

Helsida 60 kr. || Kvartsida 15 kr.

Halvsida 30 » || Åttondelssida 8 »

Vid annonsering minst 4 ggr lämnas 15 % rabatt.

Eftertryck ur tidskriften medges endast om källan anges.